

Begroting en meerjarenraming

Maastricht, september '24

Inleiding

In dit onderdeel geven wij inzicht in onze begroting en bijhorende meerjarenraming. Onderwerpen die daarbij specifiek worden toegelicht zijn:

- specificaties van de begroting en meerjarenraming per programma, doelstellingen en beleidsproducten;
- het begrotingsresultaat 2024-2028;
- middelen nieuw beleid en inzet van de programmareserves;
- doorwerking Najaarsnota 2024 naar begroting 2025 e.v.;
- dwarsdoorsnedes baten en lasten in 2025.

Meerjarig overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten meerjarig opgenomen. Daarbij zijn ook de vergelijkende cijfers 2023 van de Jaarstukken 2023 (PS 20 juni 2024) en 2024 van de Gewijzigde programmabegroting t/m Najaarsnota 2024 (PS 1 november 2024) betrokken. Om deze vergelijking mogelijk te maken, is de begrotingsstructuur van 2023 geconverteerd naar de programma-indeling van de huidige Statenperiode. De verschillen tussen de diverse jaarcijfers zijn met name het gevolg van incidentele beleidsmiddelen en fasering van projecten.

€ x
1.000

Begrotingsprogramma	Realisatie 2023		Begr.ná wijz.2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Perspectief voor het landelijk gebied	126.150	45.937	156.128	72.908	139.331	45.978	58.822	1.211	58.799	1.141	60.409	1.141
2 Samen leven en bestaanszekerheid	18.638	216	18.758	176	20.262	0	14.866	0	14.860	0	14.349	0
3 Werken aan een toekomstbestendige economie	46.730	12.885	54.783	4.594	62.112	6.654	28.582	3.395	23.945	3.835	20.238	3.949
4 Nieuwe energie en leefmilieu	24.020	2.673	31.439	8.649	27.488	7.856	24.174	4.490	22.075	3.519	21.780	3.310
5 Leefbare steden en dorpen	18.818	6.221	28.686	5.185	23.454	3.756	10.594	2.912	9.944	2.912	9.488	2.912
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	42.238	6.184	52.071	6.005	55.480	5.672	45.323	5.672	41.554	5.672	39.703	5.672
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	135.694	13.031	194.606	44.444	167.820	11.188	158.966	9.852	169.678	9.852	165.402	9.791
8 Provincie midden in de samenleving	30.416	4.189	46.023	14.658	26.784	1.742	21.454	260	21.126	193	20.909	261
9 Financiën en overhead	43.287	411.348	60.907	405.555	64.022	416.022	73.537	402.813	95.467	410.087	97.801	432.374
Totaal baten lasten	485.991	502.684	643.401	562.175	586.752	498.867	436.319	430.605	457.448	437.212	450.079	459.410
Mutatie reserves												
Toevoeging aan reserves	147.168		321.673		42.401		26.609		12.999		10.105	
Onttrekking aan reserves		240.618		412.493		148.767		40.243		38.989		11.073
Totaal ná mutatie reserves	633.159	743.302	965.074	974.668	629.154	647.635	462.928	470.849	470.447	476.201	460.184	470.483
Resultaat	110.143		9.594		18.481		7.921		5.754		10.299	
Totaal	743.302	743.302	974.668	974.668	647.635	647.635	470.849	470.849	476.201	476.201	470.483	470.483

Toelichting per programma

1. Perspectief voor het landelijk gebied: de hogere lasten in 2023, 2024 en 2025 hebben grotendeels betrekking op inzet van incidentele Rijksmiddelen (SPUKs) o.a. L16 programma natuur t/m 2025, L24 voorbereidingskosten 2023, L25 versnellingsvoorstellen 2023 -2024 en L8 opkoopregeling piekbelasters 2023, 2024 en 2025. Vanaf 2026 zijn in de begroting de reguliere structurele lasten opgenomen;

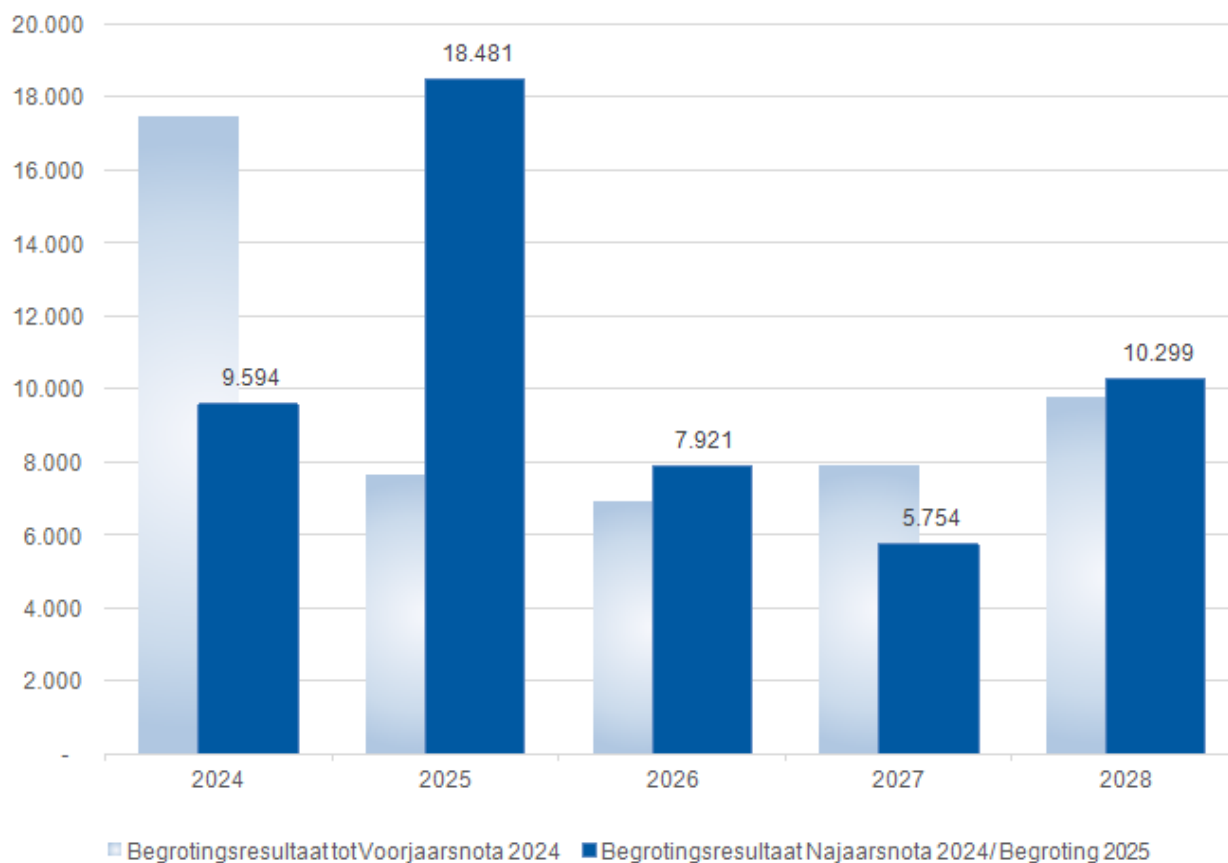
Begroting en meerjarenraming

2. Samen leven en bestaanszekerheid: de hogere lasten in 2024 en 2025 hebben betrekking op de programmering van de uitvoering van het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027;
3. Werken aan een toekomstbestendige economie: de hogere lasten in 2025 en 2026 betreffen de programmering uitvoeringskader beleidskader Werken aan een toekomstbestendige economie; incidentele bijdrage NEDAB in 2025 en inzet van Rijksmiddelen (SPUK) ontsluiting MAA;
4. Nieuwe energie en leefmilieu: de hogere lasten in de begroting 2024 en 2025 bij dit programma hebben betrekking op de uitgaven i.v.m. met inzetten van Rijksmiddelen (SPUKs) o.a. CDOKE (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid) en verduurzaming;
5. Leefbare steden en dorpen: de hogere lasten in 2024 en 2025 zijn te verklaren door de programmering van middelen in uitvoering van het beleidskader Leefbare Steden en Dorpen 2023-2027;
6. Cultuur en erfgoed voor iedereen: de hogere lasten in 2023, 2024 en 2025 t.o.v. andere begrotingsjaren zijn met name gerelateerd aan de programmering van middelen voor de uitvoering van het beleidskader Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024-2027;
7. Een bereikbaar en toegankelijk Limburg: de hogere lasten in 2024 hebben vooral te maken met overboekingsvoorstellen uit 2023 voor een totaalbedrag van € 36 mln. als gevolg van vertraging bij projecten. Dit verklaart meteen het lage bedrag in 2023. Daarnaast zijn er bijdragen via het provinciefonds voor drie projecten OV (in totaal € 23,28 mln.) ontvangen. Verder fluctueren de lasten binnen dit programma door de bijdragen aan mobiliteitsprojecten en respectievelijk ook de kapitaallasten. De fluctuaties in de jaren zijn ook sterk afhankelijk van de fase van uitvoering van infrastructurele projecten;
8. Provincie midden in de samenleving: de hogere lasten in begroting 2024 zijn met name gevolg van de Investeringsagenda Noord Limburg 2023, regiodeal Noord.
9. Financiën en overhead: de jaarlijkse stijging in de lasten heeft in grote mate relatie met de prijsstijgingen en daaraan gekoppelde indexeringen, respectievelijk reserveringen. De daling van de lasten heeft betrekking op de prognose van de afnemende inkomsten uit uitzettingen van middelen.

Begrotingsresultaat 2024-2028

In het Financieel kader, vooraan in de begroting, is reeds gedetailleerd inzicht gegeven in de ontwikkeling van het begrotingsresultaat. Daarom volstaan we nu met de grafische voorstelling ervan.

Bedragen € x 1.000

Nieuw beleid

Met bestaand beleid in financiële zin wordt bedoeld: budgetten en investeringskredieten, die reeds door Provinciale Staten zijn geautoriseerd. Dit betekent dat het **nieuw beleid** alle besluiten van PS van de Voorjaarsnota 2024, de laatste door PS vastgestelde bijstelling van de begroting, tot en met de Najaarsnota 2024 betreft. De begrotingsmutaties van de najaarsnota zijn onder voorbehoud, omdat het document wordt behandeld in PS op 1 november 2024, tegelijk met de Programmabegroting 2025. Zoals in het hoofdstuk Financieel kader van de begroting is weergegeven, kent de programmabegroting in financiële zin:

- ruimte-scheppende mutaties: met name door actualisatie/ indexering van de bestaande begrotingsposten en autonome ontwikkelingen;
- ruimte-vragende mutaties: genomen GS-besluiten in de periode van de Voorjaarsnota 2024 tot en met deze Begroting 2025 en de Najaarsnota 2024, indexering en actualisering van budgetten.

Met ruimte is hier bedoeld financiële ruimte in de begroting in de brede zin. De dekking van de ruimte-vragende voorstellen kan zowel uit het begrotingsresultaat, als uit de stelposten en reserves gebeuren.

Deze mutaties leveren de volgende wijzigingen op in de totale omvang van de baten en de lasten (excl. mutaties reserves) van de begroting:

€ x 1.000

Baten en lasten vóór mutaties reserves	2025		2026		2027		2028	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Bestaand beleid (ramingen bij de Voorjaarsnota 2024)	453.133	441.262	423.605	424.734	437.971	431.813	433.148	452.553
Nieuw beleid cf. BBV (mutaties ná Voorjaarsnota 2024)	133.619	57.605	12.714	5.871	19.477	5.399	16.931	6.857
Totaal lasten en baten	586.752	498.867	436.319	430.605	457.448	437.212	450.079	459.410

Doorwerking Najaarsnota 2024 naar begroting 2025 e.v.

Alle voorstellen leidend tot begrotingswijzigingen in 2024 en volgende begrotingsjaren zijn toegelicht en aan PS aangeboden ter vaststelling (budgetrecht PS) in de Najaarsnota 2024 (PS 1 november 2024). De meerjarige consequenties van deze voorstellen zijn per begrotingsprogramma samengevat in de onderstaande tabel. Deze mutaties maken deel uit van de cijfers van deze programmabegroting. We merken hierbij op:

- in programma 6 is in de jaarschijf 2025 € 0,85 mln. m.b.t. Amendement 179 Depondt c.s. inzake continueren Monulisa Regeling 2025-2028 - doorwerking Jaarstukken 2023 verwerkt. Het totale bedrag staat nu verdeeld over 2 jaren.
- bij programma 7 i.v.m. doelgroepenaanpak Gedragsbeïnvloeding Verkeersveiligheid Limburg 2025-2028 zijn behalve gefaseerde middelen ook bijdragen van gemeenten toegevoegd € 0,12 mln. per jaar;
- in programma 9 is in 2025 € 0,20 mln. opgenomen voor de uitvoering van de Toekomstvisie 2050.

€ x 1.000

Begrotingsprogramma		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Perspectief voor het landelijk gebied	65.898	36.125	3.718	70	3.589	0	2.937	0
2	Samen leven en bestaanszekerheid	789	0	0	0	0	0	0	0
3	Werken aan een toekomstbestendige economie	-2.230	590	-4.409	38	-2.961	0	-2.950	0
4	Nieuwe energie en leefmilieu	1.913	1.737	1.319	610	-385	0	-408	0
5	Leefbare steden en dorpen	607	1.117	1.034	533	409	533	0	533
6	Cultuur en erfgoed voor iedereen	8.155	0	2.043	0	1.005	0	1.100	0
7	Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	6.618	1.461	-183	125	-183	125	-103	125
8	Provincie midden in de samenleving	3.629	1.296	37	0	37	0	37	0
9	Financiën en overhead	1.849	0	4.807	0	11.412	0	755	0
Totaal baten lasten		87.227	42.325	8.366	1.377	12.922	658	1.367	658
Mutatie reserves									
	Toevoeging aan reserves	618		4.073		0		0	
	Onttrekking aan reserves		46.574		11.533		12.734		1.180
Totaal ná mutatie reserves		87.845	88.899	12.439	12.910	12.922	13.392	1.367	1.838
	Resultaat	1.054		471		471		471	
Totaal		88.899	88.899	12.910	12.910	13.392	13.392	1.838	1.838

Specificatie van de exploitatiebegroting 2025-2028

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
Lasten				
1 Perspectief voor het landelijk gebied				
1.1 Natuur en landschap				
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	37.935	32.279	32.519	35.028
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	48.996	19.062	18.980	18.958
1.1.3 Landschap	6.513	1.997	1.874	1.740
Totaal 1.1 Natuur en landschap	93.444	53.338	53.373	55.726
1.2 Land- en tuinbouw				
1.2.1 Land- en tuinbouw	0	0	0	0
Totaal 1.2 Land- en tuinbouw	0	0	0	0
1.3 Water				
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	40.617	3.521	3.516	3.169
1.3.2 Waterveiligheid Maas	4.729	1.507	1.504	1.499
1.3.3 Bodemvitalisering	541	456	406	16
Totaal 1.3 Water	45.887	5.484	5.426	4.683
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	139.331	58.822	58.799	60.409
2 Samen leven en bestaanszekerheid				
2.1 Sociale agenda				
2.1.1 Sociale agenda	13.166	9.358	9.355	9.349
Totaal 2.1 Sociale agenda	13.166	9.358	9.355	9.349
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen				
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	1.995	1.107	1.105	602
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	1.995	1.107	1.105	602
2.3 Sport en bewegen				
2.3.1 Sport en bewegen	5.101	4.400	4.399	4.397
Totaal 2.3 Sport en bewegen	5.101	4.400	4.399	4.397
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	20.262	14.866	14.860	14.349

Begroting en meerjarenraming

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
3 Werken aan de toekomstige economie				
3.1 Vestigingsklimaat van morgen				
3.1.1 Vestigingsklimaat van morgen	5.406	2.553	2.129	1.505
3.1.2 Industrie en vakmanschap	0	0	0	0
3.1.3 Maastricht Aachen Airport	22.176	7.923	7.922	7.920
Totaal 3.1 Vestigingsklimaat van morgen	27.582	10.475	10.051	9.425
3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven				
3.2.1 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	19.534	8.772	7.990	6.981
3.2.2 Brightlands	2.542	2.353	1.015	1.010
Totaal 3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	22.076	11.125	9.005	7.990
3.3 Een gezonde arbeidsmarkt				
3.3.1 Een gezonde arbeidsmarkt	3.927	1.676	1.524	1.295
Totaal 3.3 Een gezonde arbeidsmarkt	3.927	1.676	1.524	1.295
3.4 Verduurzaming en circulaire economie				
3.4.1 Verduurzaming en circulaire economie	2.606	1.107	1.102	1.042
Totaal 3.4 Verduurzaming en circulaire economie	2.606	1.107	1.102	1.042
3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg				
3.5.1 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	5.921	4.200	2.263	485
Totaal 3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	5.921	4.200	2.263	485
Totaal 3 Werken aan de toekomstige economie	62.112	28.582	23.945	20.238
4 Nieuwe energie en leefmilieu				

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
4.1 Nieuwe energie				
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	4.394	2.178	1.132	1.119
4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	2.731	2.256	1.282	1.087
Totaal 4.1 Nieuwe energie	7.125	4.434	2.413	2.206
4.2 Gezond en veilig leefmilieu				
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	1.522	1.375	1.320	1.296
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	18.841	18.366	18.342	18.278
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	20.363	19.740	19.662	19.574
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	27.488	24.174	22.075	21.780
5 Leefbare steden en dorpen				
5.1 Leefbare steden en dorpen				
5.1.1 Leefbare steden en dorpen	11.250	2.923	2.293	1.872
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	6.622	2.097	2.091	2.079
5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte	4.296	4.289	4.278	4.258
5.1.4 Bodem en ondergrond	1.286	1.284	1.282	1.278
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	23.454	10.594	9.944	9.488
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	23.454	10.594	9.944	9.488
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen				
6.1 Cultuur				
6.1.1 Cultuur	35.576	32.407	31.904	31.234
Totaal 6.1 Cultuur	35.576	32.407	31.904	31.234
6.2 Erfgoed				
6.2.1 Erfgoed, monumenten en archeologie	19.904	12.917	9.650	8.469
Totaal 6.2 Erfgoed	19.904	12.917	9.650	8.469

Begroting en meerjarenraming

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
Totaal 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	55.480	45.323	41.554	39.703
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg				
7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid				
7.1.1 Mobiliteitsvisie en uitvoeringsprogramma	18.409	6.732	9.047	5.691
Totaal 7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	18.409	6.732	9.047	5.691
7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer				
7.2.1 Infrastructuur	63.047	66.031	69.200	71.313
7.2.2 Openbaar vervoer	82.085	82.082	82.079	82.072
Totaal 7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer	145.132	148.113	151.279	153.385
7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden				
7.3.1 Limburg nationaal en internationaal verbonden	4.278	4.121	9.353	6.326
Totaal 7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden	4.278	4.121	9.353	6.326
Totaal 7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	167.820	158.966	169.678	165.402
8 Provincie midden in de samenleving				
8.1 Regiodeals				
8.1.1 Regiodeals	3.898	125	124	124
Totaal 8.1 Regiodeals	3.898	125	124	124
8.2 Betrouwbare en integere overheid				
8.2.1 Bestuurlijke verhoudingen	14.645	14.658	14.654	14.647
8.2.2 Grensoverschrijdende samenwerking	624	623	622	620
8.2.3 Coördinatie internationalisering en Euregio Maas-Rijn	1.936	1.957	1.892	1.950
8.2.4 Externe relaties en Public Affairs	3.152	1.810	1.557	1.301
8.2.5 Rijkstaken CdK en Weerbare Overheid	2.530	2.281	2.277	2.268

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
Totaal 8.2 Betrouwbare en integere overheid	22.886	21.329	21.001	20.786
Totaal 8 Provincie midden in de samenleving	26.784	21.454	21.126	20.909
9 Financiën en overhead				
9.1 Overhead				
9.1.1 Overhead	57.163	56.337	55.771	53.865
Totaal 9.1 Overhead	57.163	56.337	55.771	53.865
9.2 Algemene financiën				
9.2.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting	716	714	712	708
9.2.2 Provinciefonds	12	12	12	12
9.2.3 Dividenden	10	10	10	10
9.2.4 Rente	901	444	444	444
9.2.5 Stelposten en overige financiën	3.025	13.808	36.254	40.262
9.2.6 Onvoorzien	2.194	2.211	2.263	2.500
Totaal 9.2 Algemene financiën	6.858	17.201	39.695	43.936
Totaal 9 Financiën en overhead	64.022	73.537	95.467	97.801
Totaal Lasten	586.752	436.319	457.448	450.079
Baten				
1 Perspectief voor het landelijk gebied				
1.1 Natuur en landschap				
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	1.715	0	0	0
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	13.255	70	0	0
1.1.3 Landschap	1.378	0	0	0
Totaal 1.1 Natuur en landschap	16.347	70	0	0
1.3 Water				
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	29.631	1.141	1.141	1.141
Totaal 1.3 Water	29.631	1.141	1.141	1.141
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	45.978	1.211	1.141	1.141
3 Werken aan de toekomstige economie				

Begroting en meerjarenraming

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
3.1 Vestigingsklimaat van morgen				
3.1.3 Maastricht Aachen Airport	3.894	602	602	602
Totaal 3.1 Vestigingsklimaat van morgen	3.894	602	602	602
3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven				
3.2.1 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	0	0	0	0
3.2.2 Brightlands	1.748	2.321	2.762	2.920
Totaal 3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	1.748	2.321	2.762	2.920
3.3 Een gezonde arbeidsmarkt				
3.3.1 Een gezonde arbeidsmarkt	893	384	384	384
Totaal 3.3 Een gezonde arbeidsmarkt	893	384	384	384
3.4 Verduurzaming en circulaire economie				
3.4.1 Verduurzaming en circulaire economie	119	89	87	44
Totaal 3.4 Verduurzaming en circulaire economie	119	89	87	44
Totaal 3 Werken aan de toekomstige economie	6.654	3.395	3.835	3.949
4 Nieuwe energie en leefmilieu				
4.1 Nieuwe energie				
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	2.764	0	0	0
4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	1.632	1.159	188	0
Totaal 4.1 Nieuwe energie	4.396	1.159	188	0
4.2 Gezond en veilig leefmilieu				
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	128	0	0	0

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	3.331	3.331	3.331	3.310
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	3.459	3.331	3.331	3.310
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	7.856	4.490	3.519	3.310
5 Leefbare steden en dorpen				
5.1 Leefbare steden en dorpen				
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	260	0	0	0
5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte	2.849	2.265	2.265	2.265
5.1.4 Bodem en ondergrond	647	647	647	647
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	3.756	2.912	2.912	2.912
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	3.756	2.912	2.912	2.912
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen				
6.1 Cultuur				
6.1.1 Cultuur	3.733	3.733	3.733	3.733
Totaal 6.1 Cultuur	3.733	3.733	3.733	3.733
6.2 Erfgoed				
6.2.1 Erfgoed, monumenten en archeologie	1.939	1.939	1.939	1.939
Totaal 6.2 Erfgoed	1.939	1.939	1.939	1.939
Totaal 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	5.672	5.672	5.672	5.672
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg				
7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid				
7.1.1 Mobiliteitsvisie en uitvoeringsprogramma	1.290	753	753	691
Totaal 7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	1.290	753	753	691
7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer				
7.2.1 Infrastructuur	938	938	938	938
7.2.2 Openbaar vervoer	8.161	8.161	8.161	8.161
Totaal 7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer	9.099	9.099	9.099	9.099

Begroting en meerjarenraming

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden				
7.3.1 Limburg nationaal en internationaal verbonden	799	0	0	0
Totaal 7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden	799	0	0	0
Totaal 7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	11.188	9.852	9.852	9.791
8 Provincie midden in de samenleving				
8.1 Regiodeals				
8.1.1 Regiodeals	1.506	0	0	0
Totaal 8.1 Regiodeals	1.506	0	0	0
8.2 Betrouwbare en integere overheid				
8.2.1 Bestuurlijke verhoudingen	7	7	0	0
8.2.3 Coördinatie internationalisering en Euregio Maas-Rijn	223	248	188	256
8.2.5 Rijkstaken CdK en Weerbare Overheid	6	6	6	6
Totaal 8.2 Betrouwbare en integere overheid	236	260	193	261
Totaal 8 Provincie midden in de samenleving	1.742	260	193	261
9 Financiën en overhead				
9.1 Overhead				
9.1.1 Overhead	309	309	309	309
Totaal 9.1 Overhead	309	309	309	309
9.2 Algemene financiën				
9.2.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting	126.590	130.134	134.364	138.462
9.2.2 Provinciefonds	252.224	243.124	252.994	263.581
9.2.3 Dividenden	12.800	12.880	8.770	19.450
9.2.4 Rente	24.099	16.365	13.651	10.572
Totaal 9.2 Algemene financiën	415.713	402.503	409.778	432.065
Totaal 9 Financiën en overhead	416.022	402.813	410.087	432.374
Totaal Baten	498.867	430.605	437.212	459.410
Saldo van baten en lasten	-87.885	-5.713	-20.236	9.331

Begroting en meerjarenraming

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
Stortingen				
3 Werken aan de toekomstige economie				
3.1 Vestigingsklimaat van morgen				
3.1.3 Maastricht Aachen Airport	5.414	4.507	3.681	3.190
Totaal 3.1 Vestigingsklimaat van morgen	5.414	4.507	3.681	3.190
3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven				
3.2.1 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	0	0	0	0
3.2.2 Brightlands	7.074	6.609	6.609	6.609
Totaal 3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	7.074	6.609	6.609	6.609
3.3 Een gezonde arbeidsmarkt				
3.3.1 Een gezonde arbeidsmarkt	509	0	0	0
Totaal 3.3 Een gezonde arbeidsmarkt	509	0	0	0
Totaal 3 Werken aan de toekomstige economie	12.997	11.117	10.290	9.799
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg				
7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer				
7.2.1 Infrastructuur	34	34	34	34
Totaal 7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer	34	34	34	34
Totaal 7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	34	34	34	34
9 Financiën en overhead				
9.2 Algemene financiën				
9.2.5 Stelposten en overige financiën	29.370	15.459	2.674	272
Totaal 9.2 Algemene financiën	29.370	15.459	2.674	272
Totaal 9 Financiën en overhead	29.370	15.459	2.674	272
Totaal Stortingen	42.401	26.609	12.999	10.105
Onttrekkingen				

Begroting en meerjarenraming

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
1 Perspectief voor het landelijk gebied				
1.1 Natuur en landschap				
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	5.152	361	211	161
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	2.380	0	0	0
1.1.3 Landschap	570	90	90	0
Totaal 1.1 Natuur en landschap	8.102	451	301	161
1.3 Water				
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	1.600	0	0	0
1.3.2 Waterveiligheid Maas	0	0	0	0
1.3.3 Bodemvitalisering	525	440	390	0
Totaal 1.3 Water	2.125	440	390	0
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	10.227	891	691	161
2 Samen leven en bestaanszekerheid				
2.1 Sociale agenda				
2.1.1 Sociale agenda	3.367	0	0	0
Totaal 2.1 Sociale agenda	3.367	0	0	0
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen				
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	1.387	500	500	0
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	1.387	500	500	0
2.3 Sport en bewegen				
2.3.1 Sport en bewegen	350	0	0	0
Totaal 2.3 Sport en bewegen	350	0	0	0
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	5.103	500	500	0
3 Werken aan de toekomstige economie				
3.1 Vestigingsklimaat van morgen				

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
3.1.1 Vestigingsklimaat van morgen	2.848	315	315	0
3.1.3 Maastricht Aachen Airport	60	0	0	0
Totaal 3.1 Vestigingsklimaat van morgen	2.908	315	315	0
3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven				
3.2.1 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	11.900	1.400	1.000	0
3.2.2 Brightlands	1.762	1.297	0	0
Totaal 3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	13.662	2.697	1.000	0
3.3 Een gezonde arbeidsmarkt				
3.3.1 Een gezonde arbeidsmarkt	2.625	375	225	0
Totaal 3.3 Een gezonde arbeidsmarkt	2.625	375	225	0
3.4 Verduurzaming en circulaire economie				
3.4.1 Verduurzaming en circulaire economie	1.484	32	32	32
Totaal 3.4 Verduurzaming en circulaire economie	1.484	32	32	32
3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg				
3.5.1 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	2.245	525	375	0
Totaal 3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	2.245	525	375	0
Totaal 3 Werken aan de toekomstige economie	22.925	3.944	1.947	32
5 Leefbare steden en dorpen				
5.1 Leefbare steden en dorpen				
5.1.1 Leefbare steden en dorpen	8.850	0	0	0
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	4.260	0	0	0

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	13.110	0	0	0
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	13.110	0	0	0
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen				
6.1 Cultuur				
6.1.1 Cultuur	5.106	2.276	1.776	1.226
Totaal 6.1 Cultuur	5.106	2.276	1.776	1.226
6.2 Erfgoed				
6.2.1 Erfgoed, monumenten en archeologie	5.277	2.645	495	0
Totaal 6.2 Erfgoed	5.277	2.645	495	0
Totaal 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	10.383	4.921	2.271	1.226
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg				
7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid				
7.1.1 Mobiliteitsvisie en uitvoeringsprogramma	12.175	1.040	3.090	0
Totaal 7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	12.175	1.040	3.090	0
7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer				
7.2.1 Infrastructuur	2.276	2.457	3.582	4.395
7.2.2 Openbaar vervoer	0	0	0	0
Totaal 7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer	2.276	2.457	3.582	4.395
7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden				
7.3.1 Limburg nationaal en internationaal verbonden	0	0	4.000	0
Totaal 7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden	0	0	4.000	0
Totaal 7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	14.451	3.497	10.672	4.395
8 Provincie midden in de samenleving				
8.2 Betrouwbare en integere overheid				
8.2.4 Externe relaties en Public Affairs	600	500	250	0

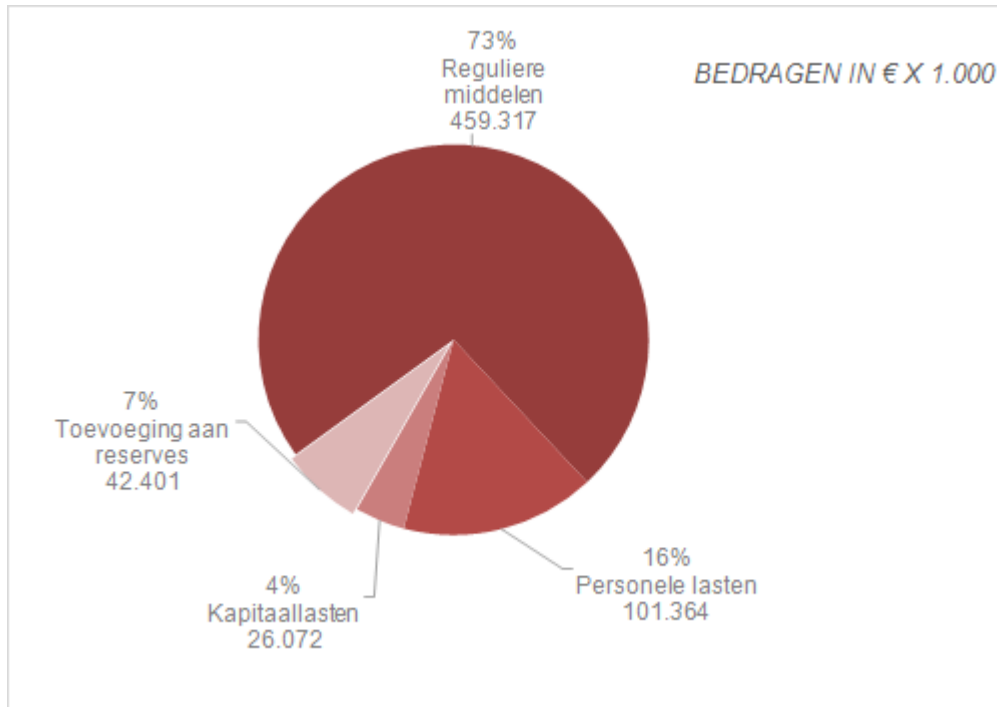
Begroting en meerjarenraming

Exploitatie	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting na wijziging 2027	Begroting na wijziging 2028
Totaal 8.2 Betrouwbare en integere overheid	600	500	250	0
Totaal 8 Provincie midden in de samenleving	600	500	250	0
9 Financiën en overhead				
9.1 Overhead				
9.1.1 Overhead	2.024	1.824	1.724	224
Totaal 9.1 Overhead	2.024	1.824	1.724	224
9.2 Algemene financiën				
9.2.5 Stelposten en overige financiën	69.945	24.167	20.935	5.036
Totaal 9.2 Algemene financiën	69.945	24.167	20.935	5.036
Totaal 9 Financiën en overhead	71.969	25.991	22.658	5.260
Totaal Onttrekkingen	148.767	40.243	38.989	11.073
Saldo mutatie reserves	106.366	13.634	25.991	968
Resultaat	18.481	7.921	5.754	10.299

Dwarsdoorsnede lasten Programmabegroting 2025

De programmabegroting heeft 9 begrotingsprogramma's, die zijn onderverdeeld in meerdere producten. Naast de beleidsindeling van de begroting maken we onderscheid in vier soorten budgetten:

- toegekende reguliere budgetten (programmamiddelen) o.a. opdrachten, subsidies, directe kosten;
- doorvertaalde personeelslasten: verdeling van de formatie naar programma's en producten;
- berekende kapitaallasten van de investeringen conform de afschrijvingstermijnen;
- toevoegingen aan de reserves: stortingen in de provinciale reserves ter dekking van de toekomstige uitgaven.

Dwarsdoorsnede baten Programmabegroting 2025

In onderstaande tabel/grafiek treft u de verdeling aan van de begrote baten 2025, gerubriceerd naar de te onderscheiden baten-categorieën, inclusief aanwending van reserves. In deze categorieën zijn de grootste inkomstenbronnen voor de begroting van de Provincie opgenomen. Een aanzienlijk deel van de baten heeft het karakter van algemeen dekkingsmiddel. Dit zijn baten die vrij besteedbaar zijn. Hieronder vallen de opcenten MRB, provinciefonds, renteopbrengsten, dividenden en overige opbrengsten.

